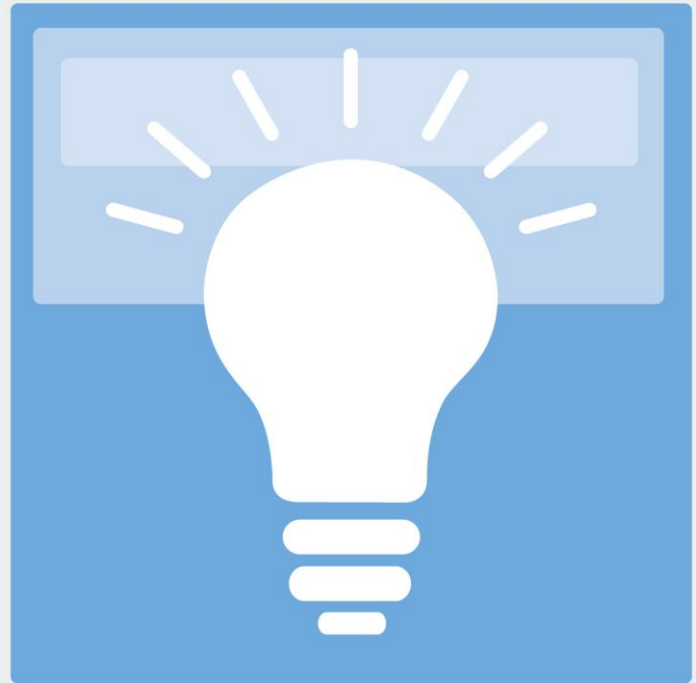

Vejledning

>Dagtilbud

Måling af børns sociale og læringsmæssige kompetencer (HPA)

2010

Indledning

Denne vejledning omhandler redskabet til dokumentation af børns sociale og læringsmæssige kompetencer (HPA-redskabet).

I de næste afsnit vil du finde en kort beskrivelse af redskabets anvendelsesmuligheder, fokus og metode. Du vil også få information om, hvordan du forbereder og indsamler dokumentationen, samt hvad du kan gøre, når du vil efterbehandle resultaterne. Vejledningen giver også nogle indledende bud på, hvordan du kan anvende resultaterne i dit arbejde.

God læselyst

VEJLEDNINGEN INDEHOLDER FØLGENDE

- HPA-redskabet – hvad er det?
- Sådan foregår arbejdet med HPA-redskabet
- Sådan vises resultaterne
- Sådan kan resultaterne anvendes
- Dimensioner og spørgsmål

HPA-redskabet – hvad er det?

HPA-redskabet belyser børnegruppens personlige, sociale og læringsmæssige kompetencer. Hermed kan redskabet anvendes til en systematisk dokumentation af dagtilbuddets kvalitet i forhold til at understøtte den aktuelle børnegruppens trivsel, udvikling og læring.

Den første version af redskabet er udviklet som en del af forskningsprojektet 'Handlekompetencer i pædagogisk arbejde med socialt udsatte børn og unge - indsats og effekt' (HPA-projektet) i regi af Danmarks Pædagogiske Universitet (Jensen, et al. 2009). I forskningsprojektet blev der udviklet og afprøvet et redskab til forskernes effektmåling, som efterfølgende er justeret til også at kunne anvendes af det pædagogiske personale til dokumentation af faglig kvalitet i det enkelte dagtilbud.

HPA-redskabet tager afsæt i en opfattelse af, at dagtilbuddets faglige kvalitet skal vurderes på, om *alle* børn trives og lærer, dvs. at alle børn trods forskellige livs-omstændigheder får de samme muligheder for at udvikle sig optimalt gennem dagtilbuddet. For at opnå dette, kan faglig kvalitet sikres ved at der rettes opmærksomhed pædagogisk på to spor: barnets udvikling og på læringsmiljøet som ramme for barnets udvikling.

HPA-redskabet understøtter denne tilgang til faglig kvalitet ved at have fokus den samlede børnegruppes trivsel og læring, hvorved redskabet kan skabe grundlag for refleksion over dagtilbuddets læringsmiljø. Dette afspejler socialpsykologisk forskning i, hvordan barnets samspil med omgivelserne er central for optimal udvikling. Børn, der føler tilknytning, opbygger tillid til de voksne og oplever sig som en del af børnefællesskabet, har bedst mulige chancer for at udvikle selvtillid og trivsel (udvikle personlige og sociale kompetencer) og læring (kognitive kompetencer) gennem hverdagen. Derved bliver det sammenhænge mellem barnets udvikling og læringsmiljøet, der er vigtige 'nøgler' til at vurdere faglig kvalitet.

Hvad dokumenterer redskabet?

HPA-redskabet er udviklet med henblik på at understøtte en faglig refleksion over den pædagogiske praksis og besvarelserne vises udelukkende for den samlede børnegruppe. Det er ikke udviklet til afdækning af det enkelte barns kompetencer og behov eller til "fejlfinding".

HPA-redskabet kan anvendes som følger:

- Af medarbejdere og ledere i dagtilbuddene til at beskrive og måle den faglige kvalitet og som grundlag for refleksion og dialog i udviklingen af den pædagogiske praksis – såvel internt i dagtilbuddet som på tværs af kommunens dagtilbud
- I dialogen mellem dagtilbud, forvaltning, politikere og forældre om kvaliteten i kommunens dagtilbud
- Af de kommunale politikere og forvaltning i forbindelse med kommunalbestyrelsens prioritering og opfølgning på kvaliteten i kommunens dagtilbud.

HPA-redskabet belyser børnegrubbens kompetencer på følgende tre parametre:

- Personlige kompetencer
- Sociale kompetencer
- Kognitive (eller læringsmæssige) kompetencer.

HPA-redskabet tager afsæt i en vurdering af barnets kompetencer og lægger med det som grundlag op til pædagogiske refleksioner over sammenhænge mellem læringsmiljøet og børnegrubbens samlede udvikling. Resultaterne fra HPA-redskabet kan sammenlignes med resultater fra andre dagtilbud eller resultater fra andre år, hvorved personale og ledere få indblik i kvaliteten af den pædagogiske praksis i forhold til de nævnte kompetenceområder.

Redskabet er bygget op om 62 spørgsmål, som er inspireret af internationale redskaber til at afdække børns kompetencer.

Ud af de 62 spørgsmål er der 25 spørgsmål, som er identiske med spørgsmålene i det internationalt anerkendte redskab SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire), som bl.a. anvendes i SFI's børneforløbsundersøgelse.

SDQ-redskabet er oprindeligt udviklet til en aldersgruppe fra 4-17år. Der findes endnu ikke en godkendt dansk oversættelse, som er målrettet til brug i dagtilbud. Der kan derfor være spørgsmål og formuleringer, som ikke passer ind i en dansk dagtilbudsverden. Fx anvendes udtrykket "lærer" i stedet for "pædagog", og der indgår et spørgsmål om, hvorvidt barnet stjæler, som kan være en uvant formulering i relation til 3-6årige børn. Spørgsmålsformuleringerne er dog fastholdt for at kunne sikre anvende de nationale normtal for SDQ-redskabet.

De 25 spørgsmål fra SDQ-redskabet kan samles til fem dimensioner. En dimension er en samlet beregning af resultaterne for flere spørgsmål i spørgeskemaet. Dimensionerne er udviklet på baggrund af resultater fra tidligere undersøgelser, hvor man har afdækket, hvilke spørgsmål i skemaet, der bidrager bedst til en samlet belysning af de forskellige dimensioner. De fem dimensioner er:

- Følelsesmæssige symptomer
- Adfærdsproblemer
- Hyperaktivitet
- Problemer med jævnaldrende
- Prosociale evner

De øvrige 37 spørgsmål er udviklet med inspiration fra andre internationale redskaber, og spørgsmålene fordeler sig på 10 dimensioner. Dimensionerne er:

- Samarbejde og tilpasningsevne
- Nysgerrig udfordring og initiativ
- Koncentration og selvstændighed
- Sociabilitet (social kompetence) blandt jævnaldrende
- Mestring/bange for at prøve noget nyt

- Sproglige kompetence, skriftlig
- Sproglige kompetencer, mundtlig
- Matematik
- Natur, naturfænomener
- Kultur.

Redskabet indeholder også nogle få baggrundsspørgsmål om barnets familieforhold. Disse giver mulighed for at belyse evt. ændringer i børnegruppens sammensætning over tid, eller om et dagtilbuds børnegruppe adskiller sig markant fra andre dagtilbuds børnegrupper. Denne viden er væsentlig i forhold til at sammenligne resultaterne.

I udviklingen af HPA-redskabet har der desuden været fokus på at sikre sammenhæng til de pædagogiske læreplaner. Redskabet dækker fem af de seks temaer i de pædagogiske læreplaner. HPA understøtter således arbejdet med de pædagogiske læreplaner og kan anvendes til arbejdet med formulering af og opfølgning på mål i de enkelte dagtilbud. Sammenhængen mellem dimensionerne i redskabet og temaerne i de pædagogiske læreplaner ses i nedenstående boks.

HVILKE DIMENSIONER UNDERSTØTTER DE FORSKELLIGE LÆREPLANSTEMAER

1: Alsidig personlig udvikling

- Koncentration og selvstændighed
- Nysgerrig udfordring og initiativ
- Mestring/bange for at prøve nyt

2: Sociale kompetencer

- Sociabilitet blandt jævnaldrende
- Samarbejde og tilpasningsevne

3: Sprog

- Sproglig, skriftlig
- Sproglig, mundtlig

4: Naturen og naturfænomener

- Natur, naturfænomener
- Matematik

5: Kulturelle udtryksformer og værdier

- Kultur

Hvis du vil læse mere om redskabets baggrund og indhold kan du læse artiklen: "Notat om HPA-redskabet, baggrund og udvalg af items til Redskabsprojektet i regi af projekt faglige Kvalitetsoplysninger" af Bente Jensen og Anders Holm, Danmarks Pæda-

gogiske Universitet, 2010. Artiklen kan findes sammen med den øvrige information på redskabet på www.fm.dk/kvalitetsoplysninger.

Hvordan indsamles dokumentationen?

Datagrundlaget i HPA-redskabet er et spørgeskema, som besvares af personalet på baggrund af forudgående observationer af de enkelte børn. Du kan læse mere om processen omkring indsamlingen af dokumentation i næste afsnit.

Sådan foregår arbejdet med HPA-redskabet

Dette afsnit beskriver, hvordan arbejdet med HPA-redskabet kan tilrettelægges, og hvilke områder man kan have fokus på i de forskellige stadier af anvendelsen af HPA-redskabet.

Forberedelse

Din forberedelse

De observationer og besvarelser, som du og dine kolleger skal foretage, udgør kernen i brugen af redskabet. Derfor er det vigtigt, at du tager aktivt del i diskussioner om brugen af redskabet, og hvordan den indsamlede dokumentation vil blive anvendt i dagtilbuddet.

Centrale spørgsmål i drøftelserne omkring anvendelsen af redskabet er:

- Hvilke opgaver og faser er der i forbindelse med anvendelse af redskabet?
- Hvordan er rolle- og ansvarsfordelingen hos personalet, herunder hvem udfører observationerne, hvem registrerer, hvem fremlægger resultater, hvem faciliterer refleksionsprocesser og hvem sikrer, at resultaterne indarbejdes i kommende læreplaner/indsatsområder mv.?
- Hvordan og hvornår i forhold til det øvrige arbejde i dagtilbuddet udføres observationerne og registreringerne?
- Hvordan og hvor længe foretager vi observationer?
- Og hvordan tænker vi helt konkret, at vi kan bruge resultaterne i vores faglige udvikling. Eventuelt også over for forældre og tilbagemelding i forbindelse med de pædagogiske læreplaner til forvaltning.

I kan også drøfte, hvordan anvendelsen af redskabet skal tænkes sammen med dagtilbuddets øvrige arbejde med tilrettelæggelse af og opfølgning på den pædagogiske praksis.

Information til forældre

Redskabet indebærer, at du og dine kolleger udarbejder en besvarelse for det enkelte barn, og det er derfor en god ide at orientere forældrene inden redskabet tages i brug. Der kan være forældre, som har forbehold i forhold til, at I besvarer et spørgeskema om deres barns kompetencer. Her kan du og dine kolleger gøre forældrene opmærksomme på, at redskabet ikke vil blive brugt til screening eller lignende, og at fokus er børnegruppen.

Af hensyn til børnenes anonymitet bør resultaterne heller ikke anvendes uden for dagtilbuddet, hvis resultaterne omhandler børnegrupper på mindre end fem børn.

CENTRALE POINTER I FORBEREDELSEN

- Når I har talt projektets faser igennem, skal I blive enige om, hvad jeres rolle og ansvar hver især er i forhold til besvarelse og efterbehandling
- Beslut hvordan og hvornår I vil observere børnene
- Diskuter hvordan I vil kunne bruge resultaterne

Besvarelse af spørgeskemaet

Ledelsen opretter pædagogisk personale som brugere

Før du går i gang med at bruge redskabet, har jeres ledelse oprettet dig og dine kolleger som brugere af det it-system, hvor I skal besvare spørgeskemaet.

Fordeling og oprettelse af børnegruppen

Spørgeskemaet besvares af en pædagog/pædagogisk personale med kendskab til det enkelte barn, fx barnets stuepædagog eller kontaktpædagog. Det er en god ide at du og dine kolleger fordeler hele børnegruppen mellem jer, før I påbegynder observationerne og besvarelsene. Herpå kan du enten selv oprette de børn, som du har ansvar for at observere eller din leder kan samlet oprette hele børnegruppen.

Forberedelse af besvarelsen

Før du anvender redskabet første gang, kan det være en god ide at bruge lidt tid på at sætte dig ind i materialet. Det er en god ide, at du læser spørgeskemaet igennem, så du kan få et indtryk af, om der er spørgsmål, som kræver en forudgående observation af enkelte børn eller børnegruppen.

Det kan også være en ide, at du taler med en kollega om skemaernes spørgsmål inden første besvarelse. Eller du og dine kolleger kan vælge, at I besvarer et spørgeskema for et enkelt barn hver, og derpå snakker sammen om, hvordan man besvarer skemaet for at få en fælles praksis.

Når du besvarer spørgeskemaet er det vigtigt, at det er en *generel vurdering* af børnene, der ligger til grund for besvarelsen. Besvarelsen skal altså ikke bygge på en kunstig testsituation eller på enkeltstående oplevelser.

Det er derfor en god ide, at du i en periode op til besvarelsen lægger mærke til børnene i forskellige situationer - både voksenstyrede og børnestyrede aktiviteter, som er relevante i forhold til spørgeskemaet. Derved bygger besvarelsen på flere observationer af børnene i forskellige aktiviteter og forskellige sociale sammenhænge.

Oversættelse af observation til spørgeskemaer

Spørgeskemaet besvares efter observationerne - ikke under observationen. Det er vigtigt at huske på, at skemaet ikke er en tjekliste, som børnene skal indfri.

I besvarelsen af spørgsmålene om det enkelte barn er det ikke meningen, at du skal tænke længe over det enkelte svar. Du skal ikke foretage en vurdering af børnene set i forhold til aldersgruppen, men blot svare ud fra dine generelle observationer af bør-

nene og børnenes adfærd. Samlet set bør de 62 spørgsmål i skemaet kunne besvares på omtrent 20 min.

CENTRALE POINTER I FORHOLD TIL BESVARELSEN AF SPØRGESKEMA

- Læs spørgeskemaet igennem inden der foretages observationer
- Iagttag børnene i nogen tid inden besvarelse af spørgeskema
- Svar hurtig på spørgsmålene – lad være med at bruge tid på at analysere

Efterbehandling

Når du og dine kolleger har udarbejdet besvarelser for den valgte børnegruppe har ledelsen i dagtilbuddet adgang til at udtrække resultatrapporter, som tegner et samlet billede af børnegruppens kompetenceprofil. Rapporten giver et overblik over resultaterne for hver aldersgruppe.

Du, dine kolleger og jeres leder kan herpå sammen udforske mønstre i rapporten og overveje, om der er behov for justeringer af jeres pædagogiske praksis for at kunne nå jeres egne pædagogiske målsætninger. Her kan nogle relevante spørgsmål være:

- Hvad betyder resultaterne samlet set?
- Er der bestemte kompetenceområder, hvor I bør have et særligt fokus? Er der grupper af børn, hvor der er resultater, der overrasker?
- Hvordan hænger resultaterne sammen med jeres pædagogiske praksis og mål i den pædagogiske læreplan?
- Bør den pædagogiske praksis tilrettelægges anderledes – evt. i forhold til bestemte kompetenceområder eller i forhold til bestemte børnegrupper?
- Er der et eller flere indsatsområder som skal have et særligt fokus?
- Hvordan er resultaterne, set i forhold til jeres pædagogiske læreplaner?

Næste gang I benytter redskabet, kan I se om eventuelle justeringer af den pædagogiske praksis har haft en positiv virkning. Eller om der er behov for yderligere indsats for at understøtte børnegruppens trivsel, udvikling og læring i dagtilbuddet.

CENTRALE POINTER VED EFTERBEHANDLINGEN AF RESULTATER

- Udforsk sammen med din ledelse og dine kollegaer rapportens resultater
- Tag stilling til om den pædagogiske praksis bærer ændres
- Sammenhold rapportens resultater med indsatser og mål i jeres pædagogiske læreplaner

Sådan vises resultaterne

Når du og dine kolleger anvender HPA-redskabet, har jeres ledelse mulighed for at udtrække resultatrapporter, som tegner et samlet billede af børnegruppens kompetencer.

Rapportens resultater ændrer sig i takt med, at der foretages nye besvarelser. Det anbefales derfor, at I venter med at udtrække rapporten til der er registreret besvarelser for hele børnegruppen.

I resultatrapporterne er der mulighed for sammenligninger med andre dagtilbud, som også opdateres i takt med, at de andre dagtilbud foretager deres besvarelser. Hvis denne sammenligningsfunktion skal anvendes, er det vigtigt, at forvaltningen koordinerer tidspunktet for udtræk af resultatrapporter, så sammenligningsgrundlaget ligger fast. Dette gælder også adgangen til at trække en samlet rapport for kommunen.

Hvilke typer resultatrapporter

I HPA-redskabet indsamles besvarelser for det enkelte barn, men besvarelserne er kun tilgængelige på gruppeniveau. Alle besvarelser om enkelte børn er derfor anonyme. Det skyldes, at der med HPA-redskabet ikke er fokus på screening eller opsporing af enkelte børn, men på at skabe grundlag for en faglig refleksion over den pædagogiske praksis i forhold til kompetenceprofilen hos børnegruppen, herunder hvordan kompetencer er fordelt i børnegruppen.

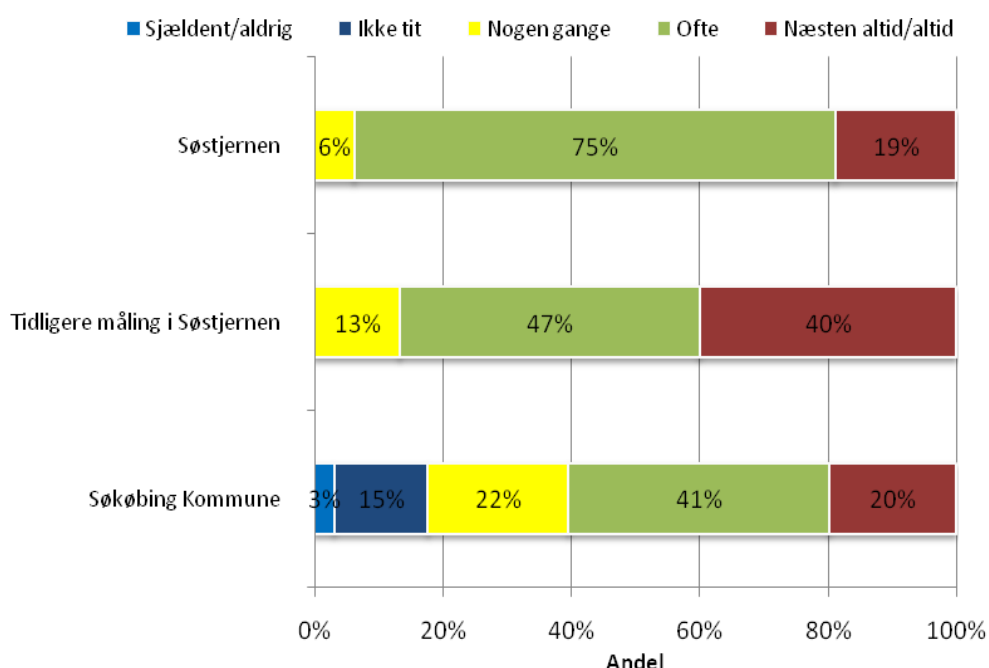
Resultatrapporterne viser resultater for de femten dimensioner i forhold til de forskellige aldersgrupper. Det er muligt at udtrække data for grupper af 3årige, 4årige, 5årige og 6årige. Denne afgræsning er nødvendig, da redskabet anvender samme spørgsmål til hele gruppen af 3-6årige. Det betyder, at resultaterne for den samme børnegruppe ikke kan sammenlignes fra det ene år til det andet, da der vil være en naturlig udvikling i børnenes kompetencer.

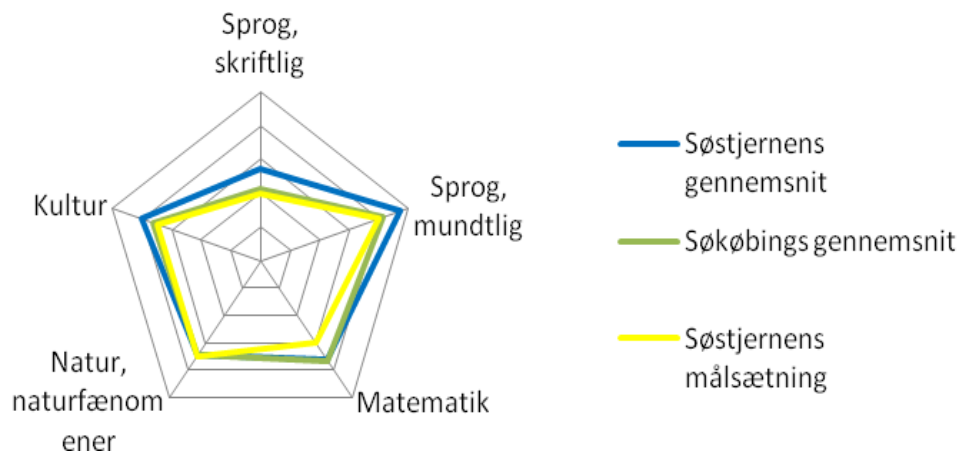
Der indsamles besvarelser baseret på de 62 spørgsmål. Disse 62 spørgsmål er fordelt på 15 dimensioner (se endvidere afsnittet "Hvad kan du undersøge med HPA-redskabet?"). Resultatrapporterne præsenterer en samlet værdi for hver af de i alt femten dimensioner, der er dækket de 62 spørgsmål.

I resultatrapporterne er der figurer, der viser den pågældende aldersgruppes fordeling på hver dimension på en 5-punkts skala (se nedenstående figur). Denne visning giver mulighed for at sammenholde dagtilbuddets eget resultat med resultaterne fra tidligere målinger og med det samlede resultat for kommunens dagtilbud.

Nysgerrig udfordring og initiativ (treårige)

Eksemplet nedenfor er taget fra resultatrapporten. Figurer angiver gennemsnittet for de besvarelser, som dagtilbuddets personale har foretaget om de treårige. Dagtilbuddets svar sammenlignes med et samlet gennemsnit blandt de treårige for kommunens øvrige dagtilbud. Den sidste sammenligning er det enkelte dagtilbuds egne målsætninger.

Det er vigtigt at understrege, at denne graf ikke skal bruges til at sammenligne gennemsnittet for de forskellige dimensioner. Det interessante er derimod at se på den enkelte dimension, herunder udviklingen i gennemsnittet for dimensionen eller sammenligne gennemsnittet for den enkelte dimension i forhold til f.eks. kommunens gennemsnit.

Forvaltningen kan også udtrække resultatrapporter, som viser resultaterne for kommunen som helhed, fordelt på de forskellige aldersgrupper. I disse resultatrapporter er det muligt at følge en aldersgruppe over tid og at sammenligne kommunens forskellige aldersgrupper med data for de tilsvarende aldersgrupper på landsplan.

Som nævnt vil det ikke være muligt at få analyser for det enkelte barn, da redskabet ikke er udviklet med henblik på screening eller opsporing. Ligeledes er det ikke muligt at få analyser for den enkelte stue, fordi mængden af besvarelser her bliver for lille, når besvarelserne også skal opdeles på aldersgrupper.

Adgang til resultatrapporter

Dagtilbuddet

De enkelte dagtilbud har adgang til resultatrapporter fra eget dagtilbud, som viser de forskellige aldersgruppers spredning og gennemsnit på de forskellige dimensioner. Derudover er der mulighed for at sammenligne med de samlede besvarelser for samme aldersgruppe i kommunen og med resultatet fra tidligere målinger.

Forvaltningen

Forvaltningen har adgang til resultatrapporter, som viser den samlede børnegrupperes spredning og gennemsnit på de forskellige dimensioner, opdelt på aldersgrupper og dagtilbud. Resultatrapporterne indeholder desuden en mulighed for sammenligning med tidligere resultater og sammenholder kommunens resultater for de forskellige aldersgrupper med de tilsvarende resultater for andre kommuner, der anvender HPA-redskabet.

Politisk udvalg

Det politiske udvalg og kommunalbestyrelsen kan få adgang til rapporter, som viser sammenligning med kommunale målsætninger, sammenligninger over tid og sammenligninger mellem dagtilbud.

Sådan kan resultaterne anvendes

HPA-redskabets anvendelsesmuligheder er kort skitseret herunder. Du kan læse mere om anvendelsesmulighederne i støtte- og inspirationsmaterialet som findes på www.fm.dk/kvalitetsoplysninger.

Udforskning af resultaterne i dagtilbuddet

I det enkelte dagtilbud handler arbejdet med resultatrapporterne fra HPA-redskabet i høj grad om at gennemgå og diskutere dagtilbuddets resultatrapporter. Dette kan gøres på forskellige måder og tilrettelægges så det passer ind i dagtilbuddets øvrige arbejde med udvikling af den faglige kvalitet. Det kunne tænkes ind i følgende sammenhænge:

Intern faglig refleksion

I kan internt i dagtilbuddet vælge at drøfte resultaterne på et eller flere personalemøder. Her kan I sammen udforske mønstre og tendenser i resultatrapporterne og drøfte, hvad resultaterne siger jer om, sammenhænge mellem børnegruppens udvikling og det læringsmiljø, som dagtilbuddet tilbyder. Kan man fx se nogle mønstre på børnenes sociale og personlige udvikling, der tyder på at nogle børn er sværere at nå end andre børn netop på disse områder? Er den pædagogik, som sættes i gang i dagtilbuddet gearet til at 'nå' alle børn lige godt? Eller omvendt, kan man se eksempler på, at det faktisk lykkes at bevæge det samlede kompetencemønster i en retning som tyder på at den pædagogiske praksis har været optimal?

Dialog med forældre

I kan også overveje at anvende resultaterne til at dokumentere den faglige kvalitet i dagtilbuddet over for forældrene. Resultaterne kan fremlægges for dagtilbuddets forældrebestyrelse eller den samlede forældregruppe, evt. i forbindelse med opfølgning på den pædagogiske læreplan eller særlige indsatsområder.

Inspiration fra andre dagtilbud

Lederen i dagtilbuddet kan også bruge resultaterne til at søge inspiration fra andre dagtilbud fx via ledernetværk eller lignende. Her kan resultaterne anvendes som et fælles grundlag for dialog med lederkolleger.

Anvendelse af redskabet i forvaltning

HPA-redskabet kan støtte forvaltningen i at skabe en sammenhængende dialog mellem det politiske og det udførende niveau.

Dialog mellem forvaltning og dagtilbud

Resultaterne kan indgå i det pædagogiske tilsyn, hvor resultaterne kan bringes i spil i en status for arbejdet med pædagogiske læreplaner, sprogvurderinger eller arbejdet med børnemiljø. Resultaterne kan ligeledes indgå i drøftelser på ledermøde og ledernetværk og som grundlag for at igangsætte udviklingsprojekter, kompetenceudvikling, kurser og temadage.

Dialog med udvalg og forvaltningsledelse

Resultaterne kan anvendes til at give den politiske og administrative ledelse information om udviklingen på dagtilbudsområdet. Kommunalbestyrelsen og udvalget kan præsenteres for resultaterne, så disse kan indgå i formuleringen af politiske målsætninger, prioritering af ressourcer og identifikation af tværgående indsatsområder. Oplysningerne kan også integreres i kvalitetsrapporter eller lignende ledelsesinformation.

Kommunikation til forældre og borgere

Forvaltningen kan bruge resultaterne som opfølgning på om den pædagogiske praksis lever op til de fastsatte mål for området. Denne opfølgning kan endvidere oplyse forældre og andre borgere om kommunens overordnede kvalitet på dagtilbudsområdet.

Offentliggørelse af faglige kvalitetsoplysninger og opfyldelse af kvalitetskontrakter

Kommunen kan anvende alle eller udvalgte dele af oplysningerne som led i offentliggørelse af faglige kvalitetsoplysninger, som alle kommuner er forpligtet til at offentliggøre hvert andet fra 2011 (jf. aftalen om kommunernes økonomi 2010). Derudover kan disse oplysninger anvendes, når kommunerne skal dokumentere deres kvalitetskontrakter (mål for større serviceområder).

Dimensioner og spørgsmål

Nedenstående tabel viser, hvilke spørgsmål i spørgeskemaet, der indgår i hver af de ti dimensioner, som indgår i resultatrapporterne med resultaterne.

De ti faktorer	Belyses med følgende spørgsmål
De personlige kompetencer	
Koncentration og selvstændighed	<ul style="list-style-type: none"> • Gennemfører opgaver eller andre aktiviteter helt til de er færdige? • God til at fastholde opmærksomheden længere tid ad gangen? • Har svært ved at gennemføre en opgave, mister hurtigt lysten? • Kan holde fokus og koncentrere sig om læringsaktiviteter, som er rettet imod et bestemt mål? • Holder engagementet fast, dvs. koncentrerer sig i læringsaktiviteter?
Nysgerrig udfordring og initiativ	<ul style="list-style-type: none"> • Er nysgerrig og kan lide at lære noget nyt? • Er interesseret i at lære noget inden for mange forskellige områder? • Tager selv initiativer og er nysgerrig ift. At lære noget nyt (fx sprog, tal, om naturen, musik, maleri, fysisk udfoldelse mv.)?
Mestring/bange for at prøve noget nyt	<ul style="list-style-type: none"> • Er bange for at prøve noget nyt? • Uforudsete ting er skræmmende? • Er bange for at prøve noget nyt?
De sociale kompetencer	
Sociabilitet blandt jævnaldrende	<ul style="list-style-type: none"> • Er med i andre børns leg? • Har tendens til kun at se på, når de andre børn indgår i leg, spil og andre fællesskaber – i stedet for selv at være med? • Giver udtryk for, at han eller hun gerne vil være med i andre børns leg (enten ved at spørge direkte eller på anden måde vise det)? • Er selv med til at finde på lege sammen med andre børn?
Samarbejde og tilpasningsevne	<ul style="list-style-type: none"> • Er fair i leg og spil med andre børn? • Hører efter og tilpasser sig de andre børn? • Venter på sin tur i leg, spil eller andre aktiviteter i hverdagen? • Bryder ind og forhindrer derved andre børn i at udføre de aktiviteter, de er i gang med?

De ti faktorer		Belyses med følgende spørgsmål
De kognitive kompetencer		
Sproglig, skriftlig	<ul style="list-style-type: none"> • Prøver (eller kan) skrive eller læse selv? • Kan skrive sit eget navn? • Kan genkende de fleste bogstaver i alfabetet? • Er interesseret i at lære at stave fx sit navn, eller til mor og far? 	
Sproglig, mundtlig	<ul style="list-style-type: none"> • Udfolder sig godt sprogligt (fx fortæller selv med et alderssvarende og nuanceret sprog)? • Er ved hjælp af sproget i stand til at give udtryk for sine behov? • Er i stand til at argumentere for sine synspunkter? • Kan fortælle en sammenhængende historie? 	
Matematik	<ul style="list-style-type: none"> • Har fornemmelse for begreber som "større end" og "mindre end"? • Har fornemmelse for proportioner, dvs. høj-lav, stor-lille, tyk-tynd etc? • Beskriver former med ord som cirkler, firkanter og trekanter? • Kan genskabe simple mønstre eller former, fx når der tegnes og males? 	
Natur, naturfænomener	<ul style="list-style-type: none"> • Udforsker og eksperimenterer med forskellige materialer (fx spil, ler, maling, computer, naturen)? • Tager selv initiativer til at lære noget nyt - spørger meget, studerer omverden (bøger, voksnes viden, samfundet, kulturen, rettigheder)? • Undrer sig over naturfænomener, er interesseret i at vide noget om naturen? 	
Kultur	<ul style="list-style-type: none"> • Udfolder sig kreativt i forhold til musik, dvs. synger, spiller, lytter til musik og er selv skabende (spiller fx på et instrument)? • Kan forstå, tolke og skabe billeder, dvs. tegner, ser på billeder (fx udstillinger), er nysgerrig i forhold til kunst? • Kan lide at lytte til sang og music? • Er fantasifuld, kan fx fortælle selvdigtede historier og/eller opfinde lege? 	

SDQ		Belyses med følgende spørgsmål
Samlet vanskelighedsscore beregnes med følgende spørgsmål		
Følelsesmæssige symptomer		<ul style="list-style-type: none"> • Klager ofte over hovedpine, ondt i maven eller kvalme • Bekymrer sig om mange ting, virker ofte bekymret • Er ofte ked af det, trist eller har let til gråd • Er utryg og klæbende i nye situationer, bliver nemt usikker på sig selv • Er bange for mange ting, er nem at skræmme
Adfærdsproblemer		<ul style="list-style-type: none"> • Har ofte raserianfald eller bliver let hidsig • Gør for det meste, hvad der bliver sagt • Kommer ofte i slagsmål eller mobber andre børn • Lyver eller snyder ofte • Stjæler fra hjemmet, i skolen eller andre steder
Hyperaktivitet		<ul style="list-style-type: none"> • Er rastløs, 'overaktiv', har svært ved at holde sig i ro i længere tid • Sidder konstant uroligt på stolen, har svært ved at holde arme og ben i ro • Er nem at distrahere, mister let koncentrationen • Tænker sig om før han/hun handler • Gør tingene færdige, er god til at koncentrere sig
Problemer med jævnaldrende		<ul style="list-style-type: none"> • Er lidt af en enspænder, leger mest alene • Har mindst én god ven • Er generelt vellidt af andre børn • Bliver mobbet eller drillet af andre børn • Kommer bedre ud af det med voksne end med andre børn
Følgende spørgsmål inkluderes <u>ikke</u> i den samlede vanskelighedsscore		
Prosociale evner		<ul style="list-style-type: none"> • Er hensynsfuld og betænksom overfor andre • Er god til at dele med andre børn (slik, legetøj, blyanter) • Prøver at hjælpe, hvis nogen slår sig, er kede af det eller skidt tilpas • Er god mod mindre børn • Tilbyder ofte af sig selv at hjælpe andre (forældre, lærere, andre børn)